

Azərbaycan-NATO tərəfdaşlığı hər iki tərəf üçün önəmlidir

Dövlətlərarası münasibətlər, hərbi-siyasi əməkdaşlıq regional təhlükəsizlik baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu münasibətlər regional və qlobal sülhün və sabitliyin təmin edilməsi üçün zəruridir. Məhz bu baxımdan qlobal sistemə inteqrasiya prosesində olan Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığa üstünlük verir. Beynəlxalq əməkdaşlığın və xarici siyasətin istiqamətləri arasında Avratlantik strukturlarla əməkdaşlıq xüsusilə əhəmiyyətlidir.

Beynəlxalq arenada ciddi uğurları, regional və qlobal enerji layihələrində etibarlı tərəfdaşlığı, qalib dövlət imici dünya ölkələrinin Azərbaycana olan marağını artırmaqdadır. Şərq və Qərbin qovuşduğu, mühüm geosiyasi məkanda yerləşən Azərbaycan bir çox mötəbər beynəlxalq qurumların diqqət mərkəzindədir.

Hərbi-siyasi təşkilatlar arasında Şima-

li Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı (NATO) ilə əməkdaşlıq dövlətimizin xarici siyasət strategiyasında mühüm yer tutur. Azərbaycan-NATO əməkdaşlığından danışarkən təbii ki, bu qurumun tarixinə qısaca nəzər salmaq lazım gəlir.

NATO 1949-cu ildə yaradılıb, əsas məqsəd bütün üzv ölkələri siyasi və hərbi vasitələrlə müdafiə etməkdir. Zamanla, şəraitdən asılı olaraq, təşkilatın

strategiyalarında müəyyən dəyişikliklər olsa da, təşkilat ənənəvi təhdidlər, terrorizm və digər məsələlərə qarşı mübarizədə mövqeyini dəyişməyib. Azərbaycan Respublikası ilə NATO arasında tərəfdaşlığın əsası ümummillili lider Heydər Əliyevin 1994-cü il mayın 4-də "Sülh naminə tərəfdaşlıq" (SNT) proqramının Çərçivə Sənədini imzalaması ilə qoyulub. 1997-ci ildə Azərbaycan SNT Planlaşdırma və Analiz Prosesinə qoşulmuşdur. Azərbaycan Respublikasının NATO ilə tərəfdaşlığı onun Avratlantik strukturlara inteqrasiyasına xidmət edir.

(davamı 4-cü səhifədə)

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Azərbaycan-NATO tərəfdaşlığında əsas istiqamətlər siyasi dialoq, sülhü dəstəkləmə əməliyyatları, meydana gələn təhlükəsizlik təhdidləri və müdafiə məqsədilə genişspektrli məsələlər üzrə praktiki əməkdaşlıqdan ibarətdir. Qeyri-sabitliyin, münaqişələrin və təhdidlərin aradan qaldırılmasında Azərbaycanın qarşılıqlı maraqlar əsasında NATO ilə əməkdaşlıq məsələsi Azərbaycanın Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası və Hərbi Doktrinasında öz əksini tapıb. Beləliklə, Azərbaycanın hərbi qanunvericiliyi NATO standartlarından faydalanaraq daha da təkmilləşdirilmişdir.

Azərbaycan NATO-nun müvafiq tərəfdaşlıq mexanizmlərindən fəal şəkildə istifadə edir. Ölkəmizin SNT Təqdimat Sənədi (1996), Planlaşdırma və Analiz Prosesi (1997) və Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planında (2004) Azərbaycanın NATO ilə fərdi tərəfdaşlığının məqsəd və prinsipləri öz əksini tapıb. Bu sənədlərdə müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində islahatlar aparılması, hərbi qüvvələrin NATO standartlarına uyğun inkişaf etdirilməsi, NATO əməliyyatlarında iştirak, enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması, fəvqəladə hallara hazırlıq, meydana çıxan təhlükəsizlik çağırışları ilə mübarizə, eləcə də ətraf mühit və ictimai diplomatiya sahələrində əməkdaşlıq niyyəti ifadə edilir.

1999-cu ildə Azərbaycan Kosovoda olan NATO-nun sülhməramlı əməliyyatlarına dəstək məqsədilə

Azərbaycan-NATO tərəfdaşlığı hər iki tərəf üçün önəmlidir

hərbi birlik göstərmişdir. Bu əməliyyatlarda iştirak edən Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri NATO qoşunları ilə ortaq əməliyyatlar keçirmək təcrübəsi əldə etmiş və sülhməramlı qoşunlarımızın peşəkarlıq səviyyəsi artmışdır. Azərbaycanın 2004-cü ildə qoşulduğu Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planı (FTƏP) ikitərəfli tərəfdaşlığı sistemləşdirməyə imkan verir.

Azərbaycan Avropa və Avratlantik məkanda qeyri-sabitliyin, münaqişələrin və təhdidlərin aradan qaldırılmasında NATO ilə birgə işləyir və təhlükəsizliyin bölünməzliyi prinsipinə zidd coğrafi və siyasi ayrılıq olmadan Avropa və yerləşdiyi regionda vahid təhlükəsizlik sisteminin qurulması yükünü bölüşmək əzmindədir. Azərbaycanın NATO ilə ən vacib əməkdaşlıq sahəsi "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramı çərçivəsindədir. Hər il sözügedən proqram çərçivəsində Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin zabitləri 500-ə qədər təlim və seminarlarda iştirak edir. Hazırda Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin Təlim-Tədris Mərkəzinin nəzdində "Sülh naminə tərəfdaşlıq" mərkəzi fəaliyyət göstərir. 2003-cü ildən etibarən isə NATO Bakıdakı yay məktəbinin maliyyələşdirilməsinə dəstək göstərir. 2005-ci ildə Azərbaycanda NATO-nun beynəlxalq

məktəbi yaradılmışdır.

Dünya reyting sıralamalarına əsaslanaraq demək olar ki, Azərbaycan Respublikası NATO-nun tərəfdaş dövlət olaraq ən güclü ordularından birinə malikdir. Bu fakt isə 44 günlük Vətən müharibəsində də təsdiqini tapdı.

Dekabrın 14-də NATO-nun Baş katibinin dəvəti ilə Brüsseldə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə Alyansın Baş katibi Yens Stoltenberq arasında keçirilən görüşdə də Azərbaycan NATO tərəfdaşlığı müzakirə obyektinə olub. NATO-nun Baş katibi Azərbaycanın Alyansın dəyərli tərəfdaşı olduğunu bildirərək Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Əfqanıstanda "Qətiyyətli dəstək" əməliyyatlarındakı xidmətini yüksək qiymətləndirib. Qeyd edib ki, Azərbaycan sülhməramlıları Əfqanıstanı sonuncu tərk edən hərbi qulluqçular olublar və onlar 120 mindən çox insanın Əfqanıstan hava limanı vasitəsilə təxliyyəsinə töhfə veriblər. Yens Stoltenberq buna görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirib.

Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, Azərbaycan NATO-nun etibarlı tərəfdaşdır və bu, artıq onun Alyansın mənzil-qərargahına yeddinci səfəridir. Bildirib ki, Azərbaycan hərbiçiləri 2002-ci ildən 2021-ci il av-

qustun sonunadək Əfqanıstanda xidmət ediblər. Postmünaqişə dövründə regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb və Azərbaycanın Ermənistanla sülh sazişi üzrə danışıqlara hazır olduğu vurğulanıb. Həmçinin regiondakı təhlükəsizlik məsələlərinə toxunulub, eyni zamanda NATO-nun üzv ölkələri ilə tərəfdaşlıq əlaqələrindən söz açılıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev deyib: "Bu gün biz, həmçinin tərəfdaşlıqla bağlı gələcək planlarımızı müzakirə etdik. Azərbaycan NATO-nun hərbi təlimlərində iştirak edir. Eyni zamanda, biz NATO-nun hazırkı və aparıcı üzvlərindən biri olan Türkiyə ilə yalnız bu il yeddi birgə hərbi təlim keçirmişik. Bu da regionda sülh və sabitlik işinə xidmət edir".

Baş katib Yens Stoltenberq Azərbaycanla tərəfdaşlıq məsələsinə toxunaraq onun regionda sülhün təmin edilməsi istiqamətindəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib: "Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik və sabitlik bizim hamımız üçün vacibdir. Bütün insanların sülh şəraitində gələcəyini təmin etmək üçün biz hər ikisi NATO-nun dəyərli tərəfdaşı olan Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşdırılmasına dəstəkləyirik".

Prezident İlham Əliyev Cənubi Qafqazda mühari-

bədən sonrakı vəziyyətin müzakirəsi zamanı deyib: "...bu gün Azərbaycan NATO-ya üzv 4 ölkənin etibarlı təbii qaz təchizatçısıdır. Əminəm ki, qarşıdakı illərdə onların sayı arta bilər. Bu, həmçinin regional sabitlik, təhlükəsizlik üçün mühümdür. Çünki enerji təhlükəsizliyi artıq ölkələrin milli təhlükəsizliyinin bir hissəsidir. Ümumilikdə biz NATO ilə yüksək səviyyəli qarşılıqlı fəaliyyətdə olmaqdan çox şadiq. Biz çox şadiq ki, NATO bizim söylərimizi qiymətləndirir və bu gün biz regionun xeyrinə və dünyada təhlükəsizlik üçün birgə söyləri davam etdirməklə bağlı razılığa gəldik".

Ölkə başçısı Zəngəzur dəhlizi ilə də bağlı münasibət bildirib. Onun Laçın dəhlizi ilə eyni statuslu olacağını deyib: "Çünki üçtərəfli bəyanatda çox aydın şəkildə Azərbaycanın təhlükəsizliyi və maneəsiz çıxışı təmin etməsi vurğulanır. Təbii ki, Ermənistan da eyni şəraitə Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın digər əraziləri ilə təmin etməlidir".

Regionda sülh və sabitliyin bərqərar olmasında maraqlı olan Azərbaycan NATO ilə əlaqələrin bundan sonra daha da intensivləşdirilməsinə çalışacaqdır. Elə NATO üçün də əhəmiyyətli strateji coğrafi mövqeyə malik, Cənubi Qafqazın lider ölkəsi olan Azərbaycanla tərəfdaşlıq çox önəmlidir.

**Zümrüd QURBANQIZI,
"Respubika".**